

Αγία Πουλχερία: Η ευσεβής Αυγούστα του Βυζαντίου

[Ορθοδοξία](#) / [Αγιολογία](#)

[Λάμπρος Σκόντζος, Θεολόγος](#)

Ανάμεσα στη χορεία των αγίων της Εκκλησίας μας υπάρχουν και πολλοί βασιλείς, αυτοκράτορες και μέλη των ανακτόρων, οι οποίοι δεν αλλοτριώθηκαν από την εξουσία. Ενέταξαν την εγκόσμια δόξα στη δόξα του Θεού και στη διακονία της Εκκλησίας. Γι' αυτό και ανακηρύχτηκαν άγιοι για την προσφορά τους στο εκκλησιαστικό σώμα. Μια από αυτούς υπήρξε και η αγία Πουλχερία, η ευσεβής Αυγούστα του Βυζαντίου.

Γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη το 399. Ήταν η μεγαλύτερη κόρη του αυτοκράτορα Αρκαδίου (395-408) και της Ευδοξίας και αδελφή του Θεοδοσίου Β' (408-450). Είχε δε την τιμή να λάβει το άγιο Βάπτισμα από τον ιερό Χρυσόστομο. Αν και βρέθηκε μέσα στην χλιδή των ανακτόρων και συναναστρέφονταν και με ραδιούργους παλατιανούς, είχε καλλιεργήσει στην ψυχή της βαθειά πίστη στο Θεό και απέκτησε σπάνιες αρετές.

Μετά το θάνατο του πατέρα της Αρκαδίου, το 408, η Πουλχερία, εννέα μόλις

ετών, ανάλαβε την κηδεμονία του επτάχρονου αδελφού της Θεοδοσίου Β΄, ο οποίος ανάλαβε τον αυτοκρατορικό θρόνο, ως ο νόμιμος διάδοχος του πατέρα τους. Παρά το παιδικό της ηλικίας της, τη διέκρινε σπάνια ωριμότητα και σωφροσύνη. Το πρώτο, που έκαμε ήταν να διαπλάσει το χαρακτήρα του αδελφού της, ώστε να βασιλέψει θεοφιλώς. Του παραστάθηκε με αφοσίωση και προσπάθησε να σταλάξει στην ψυχή του τις αρχές της χριστιανικής πίστεως και να του καλλιεργήσει τις ευαγγελικές αρετές. Τον ήθελε να ξεχωρίζει από τους άλλους ηγεμόνες της εποχής του, οι οποίοι μεθούσαν από την εξουσία και συμπεριφέρονταν με αλαζονεία και τυραννία στους υπηκόους τους. Θεωρούσε την βασιλική και κάθε άλλη εξουσία ως διακονία, έχοντας υπόψη της τα λόγια του Χριστού: «ος αν θέλη γενέσθαι μέγας εν υμίν, έσται υμών διάκονος, και ος αν θέλη υμών γενέσθαι πρώτος, έσται πάντων δούλος» (Μαρκ.9,42-44).

Όμως ο Θεοδόσιος δεν διέθετε τα απαιτούμενα προσόντα να επιτελέσει τα υψηλά του καθήκοντα, σε αντίθεση με την Πουλχερία, η οποία διακρινόταν για την δυναμικότητά της, τη σωφροσύνη της και την αξιολογότετη μόρφωσή της. Διέθετε μια σπάνια σωματική ομορφιά και έναν πλουσιότατο ψυχικό κόσμο. Σπούδασε τις επιστήμες της εποχής της και μιλούσε, εκτός από τη λατινική

γλώσσα, και την ελληνική. Θαύμαζε τον ελληνικό πολιτισμό και μελετούσε τους αρχαίους Έλληνες φιλοσόφους. Ήταν αξιολάτρευτη για την πραότητα της, την ευγένειά της, την ανεκτικότητα της, τη σεμνότητά της και την έκδηλη αγάπη της για το λαό.

Το 414, σε ηλικία μόλις δεκαέξι ετών αναδείχτηκε Αυγούστα, με τη θέληση του αδελφού της Θεοδοσίου. Υπήρξε δε πραγματικός ηγεμόνας του απέραντου βυζαντινού κράτος, ως το τέλος της βασιλείας του Θεοδοσίου (450), το οποίο σημείωσε ημέρες δόξας, χάρις στην συγκυβέρνηση με την δυναμική και σώφρονα Πουλχερία. Η ίδια αφιερώθηκε ολοκληρωτικά στο Θεό και στο λαό. Αποφάσισε να μείνει σε όλη τη ζωή παρθένη και γι' αυτό φορούσε συνεχώς τη μοναχική καλύπτρα. Προσευχόταν και νήστευε, μη συμμετέχοντας στα πολυτελή τραπέζια του παλατίου. Παράλληλα άρχισε την αναδιοργάνωση του κράτους με την εποπτεία της. Αναδιοργάνωσε το στρατό, εξασφαλίζοντας εξωτερική ασφάλεια και ευημερία στους υπηκόους. Σε κάθε της απόφαση προηγούνταν θερμή προσευχή στο Θεό. Φρόντισε δε να έχει κοντά της ευσεβείς και ειδήμονες συμβούλους όλα τα χρόνια της εξουσία της.

Ασκούσε μεγάλη επιρροή στον αδελφό της αυτοκράτορα Θεοδόσιο, στερούμενος, όπως προαναφέραμε, προσόντων και αποφασιστικότητας, στην οποία άκουε και υπολήπτονταν και έτρεφε για το πρόσωπό της απεριόριστη εμπιστοσύνη. Ο δε λαός την υπεραγαπούσε, για τη συνετή και φιλολαϊκή της διακυβέρνηση.

Η αγάπη της για την ελληνική παιδεία και τον ελληνικό πολιτισμό την ώθησε να νυμφεύσει τον Θεοδόσιο, με τη λόγια κόρη του αθηναίου φιλοσόφου Ηρακλείτου Αθηναΐδα, η οποία έφθασε στην Κωνσταντινούπολη, βαπτίσθηκε και ονομάστηκε Ευδοκία. Σκοπός της Πουλχερίας ήταν να μεταλαμπαδευτεί στη Βασιλεύουσα ο ελληνικός πολιτισμός. Και πράγματι, η Αθηναΐδα έφερε μαζί της εκατοντάδες φιλοσόφους και διδασκάλους, οι οποίοι μετέβαλαν την Κωνσταντινούπολη σε «μικρή Αθήνα». Μεγάλης σημασίας γεγονός υπήρξε η ίδρυση, το 425, με τη φροντίδα της Πουλχερίας και την αρωγή της Ευδοκίας, το φημισμένο «Πανδιδακτήριο» (Πανεπιστήμιο) της Κωνσταντινουπόλεως, το πρώτο οργανωμένο πανεπιστήμιο της Ευρώπης και του κόσμου! Επίσης σημαντικό γεγονός υπήρξε και η καθιέρωση της ελληνικής γλώσσας, ως επίσημης γλώσσας του κράτους. Τα δύο αυτά μεγάλα γεγονότα υπήρξαν η απαρχή για τον εξελληνισμό του Ρωμαϊκού κράτους.

Η Πουλχερία πρωτοστάτησε και για την περιφρούρηση της ορθόδοξου πίστεως. Με δική της δυναμική παρέμβαση, πέτυχε να πείσει τον Θεοδόσιο να συγκαλέσει την Γ' Οικουμενική Σύνοδο (431), η οποία καταδίκασε την αίρεση του Νεστορίου. Φρόντισε ακόμα να χτίσει λαμπρούς ναούς, όπως το ναό των Βλαχερνών στην

Κωνσταντινούπολη και μοναστήρια, όπως τις Μονές Εσφιγμένου και Ξηροποτάμου στο Άγιον Όρος. Ίδρυσε πλήθος ευαγών ιδρυμάτων (νοσοκομεία, πτωχοκομεία, ορφανοτροφεία, κλπ), όπου έβρισκαν ανακούφιση χιλιάδες ενδεείς. Το 438 φρόντισε να αρθεί μια μεγάλη αδικία που διέπραξαν οι γονείς της Αρκάδιος και Ευδοξία. Να αποκαταστήσει τη μνήμη του αγίου Ιωάννου του Χρυσσοστόμου και να μεταφέρει τα λείψανά του στη Βασιλεύουσα, παρακαλώντας γονατιστή τον άγιο να συγχωρήσει τους διώκτες του γονείς της.

Οι αιρετικοί νεστοριανοί την μισούσαν θανάσιμα και πέτυχαν με συκοφαντίες, να την απομακρύνουν από το θρόνο, αλλά για λίγο, διότι το 450 πέθανε ο Θεοδόσιος και έμεινε αυτή, ως η μόνη νόμιμη διάδοχος του θρόνου. Όντας 52 ετών νυμφεύτηκε τον ευσεβή συγκλητικό Μαρκιανό (450-457), στον οποίο παρέδωσε το θρόνο, με την προϋπόθεση να σεβαστεί την απόφασή της να μείνει παρθένα. Εκείνος σεβάστηκε την απόφασή της, διότι ήταν το ίδιο θεοσεβής με την Πουλχερία. Το 451 συγκάλεσαν την Δ΄ Οικουμενική Σύνοδο στη Χαλκηδόνα, η οποία καταδίκασε την αίρεση του μονοφυσιτισμού. Ο Μαρκιανός και η Πουλχερία είχαν μια σύντομη βασιλεία, την οποία αφιέρωσαν στη στήριξη της Ορθοδοξίας και στην φιλανθρωπία.

Το 453 σε ηλικία πενήντα τεσσάρων ετών κοιμήθηκε ειρηνικά η Πουλχερία, αφιερώνοντας την περιουσία της στους φτωχούς. Τη θρήνησε ολόκληρη η αυτοκρατορία και η Εκκλησία την ανακήρυξε αγία. Η μνήμη της εορτάζεται στις 10 Σεπτεμβρίου. Ο Μαρκιανός κοιμήθηκε το 457 και ανακηρύχτηκε και αυτός άγιος.

MISSING_ARG_ACCESS_TOKEN